

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ТРУДОВЕ ПРАВО”
(для бакалаврів)

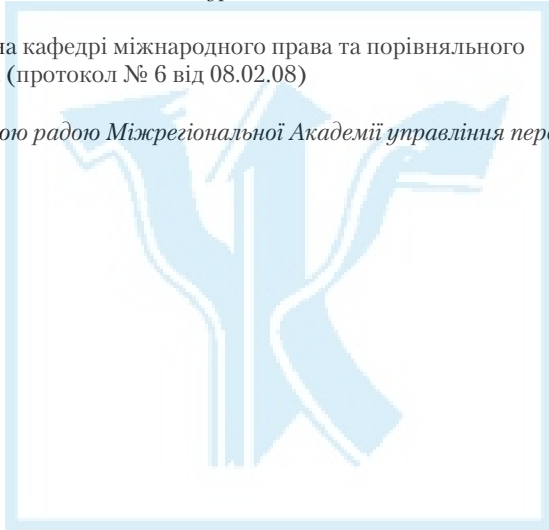
МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доцентом кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства *І. О. Шашковою-Журавель*

Затверджено на кафедрі міжнародного права та порівняльного правознавства (протокол № 6 від 08.02.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Шашкова-Журавель І. О. Навчальна програма дисципліни “Міжнародне трудове право” (для бакалаврів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. – 16 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Міжнародне трудове право”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Міжнародне трудове право є однією з нормативних навчальних дисциплін освітньо-професійної підготовки бакалаврів з правознавства, що вивчає систему правового захисту особи на міжнародному та національному рівнях

Мета навчальної дисципліни “Міжнародне трудове право”:

- ознайомити студентів з історичними передумовами та сучасною системою правового захисту трудових прав особи на міжнародному рівні;
- сформувати у студентів правничий світогляд, правосвідомість і правову культуру правознавця, юридичне мислення;
- навчити студентів застосовувати теоретичні правничі знання на практиці;
- навчити студентів самостійно поглиблювати і оновлювати правничі знання.

Завдання навчальної дисципліни “Міжнародне трудове право”:

- навчити студентів здійснювати аналіз міжнародно-правових актів універсального та регіонального характеру з питань регламентації трудових правовідносин;
- навчити студентів визначати ступінь імплементації міжнародно-правових стандартів у галузі праці в національне законодавство України;
- ознайомити студентів із закордонним досвідом створення механізму практичної реалізації трудових прав особи;
- надати правничий матеріал, використовуючи різні джерела в галузі захисту трудових прав особи;
- навчити студентів користуватися правовою міжнародною термінологією у сфері захисту прав трудящих;
- навчити студентів застосовувати правові знання із зарубіжних систем права для оцінювання юридичних фактів та виявлення тенденцій розвитку системи захисту прав трудящих у світі.

Вивчення навчальної дисципліни “Міжнародне трудове право” ґрунтується на знанні студентів міжнародного права, міжнародного права прав людини, трудового права та порівняльного правознавства.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ТРУДОВЕ ПРАВО”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Основні категорії Міжнародного трудового права
1	Поняття міжнародного трудового права та його місце в системі міжнародного права
2	Характеристика призначення та діяльності Міжнародної організації праці
3	Особливості контрольного механізму Міжнародної організації праці
	Змістовий модуль II. Система міжнародних стандартів праці
4	Система універсальних міжнародно-правових стандартів праці
5	Система регіональних міжнародно-правових стандартів праці
	Змістовий модуль III. Новітні напрями діяльності Міжнародної організації праці
6	Новітні тенденції у нормотворчій діяльності Міжнародної організації праці
7	Вплив Міжнародної організації праці на запобігання та ліквідацію найгірших форм дитячої праці
8	Участь Міжнародної організації праці в системі міжнародно-правового захисту трудящих-мігрантів та членів їх сімей
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни
“МІЖНАРОДНЕ ТРУДОВЕ ПРАВО”

Змістовий модуль I. Основні категорії Міжнародного трудового права

Тема 1. Поняття міжнародного трудового права та його місце в системі міжнародного права

Поняття міжнародного трудового права. Плюралістична наукова думка щодо сутності міжнародного трудового права. Наукова дис-

кусія щодо місця міжнародного трудового права в системі міжнародного права. Предмет міжнародного трудового права. Характеристика наукової думки щодо місця міжнародного трудового права в системі міжнародного права. Суб'єкти міжнародного трудового права.

Література [5; 9; 11; 13; 21]

Тема 2. Характеристика призначення та діяльності Міжнародної організації праці

Історичні передумови створення Міжнародної організації праці. Роль міжнародної організації праці в системі міжнародно-правового регулювання праці. Структура Міжнародної організації праці. Роль Міжнародної організації праці в системі міжнародно-правового захисту трудящих. Особливості нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці.

Література [9–11; 46; 47]

Тема 3. Особливості контрольного механізму Міжнародної організації праці

Поняття контрольного механізму МОП. Специфіка контрольного механізму МОП. Переваги та недоліки контрольного механізму Міжнародної організації праці. Вплив контрольного механізму МОП на розвиток системи міжнародного контролю дотримання прав людини.

Література [6–11]

Змістовий модуль II. Система міжнародних стандартів праці

Тема 4. Система універсальних міжнародно-правових стандартів праці

Участь Організації Об'єднаних Націй в системі міжнародно-правового захисту трудящих. Значення загальної Декларації прав людини для захисту трудових правовідносин. Характеристика Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права. Характеристики фундаментальних конвенцій ООН, спрямованих на регулювання праці.

Література [24; 30–34; 38]

Тема 5. Система регіональних міжнародно-правових стандартів праці

Участь ради Європи в системі міжнародно-правового захисту трудящих.

Характеристика Європейської Соціальної Хартії. Участь ЄС в системі міжнародно-правового захисту трудящих. Система контролю дотримання стандартів праці в межах Європи.

Література [1; 11; 16; 46; 53]

Змістовий модуль III. Новітні напрями діяльності Міжнародної організації праці

Тема 6. Новітні тенденції у нормотворчій діяльності Міжнародної організації праці

Особливості нормотворчої діяльності МОП в нових умовах. Характеристики Декларації МОП про основні принципи і права у сфері праці. Значення Декларації МОП про основні принципи і права у сфері праці для забезпечення дотримання прав трудящих. Вплив Декларації МОП про основні принципи і права у сфері праці на розвиток контрольного механізму Організації.

Література [1; 4; 15; 20]

Тема 7. Вплив Міжнародної організації праці на запобігання та ліквідацію найгірших форм дитячої праці

Визначення поняття “найгірші форми дитячої праці” відповідно до міжнародного трудового права. Характеристики Конвенцій МОП, спрямованих на мінімізацію та викорінення найгірших форм дитячої праці. Реалізація програм Міжнародної організації праці з метою боротьби з найгіршими формами дитячої праці.

Література [15; 29; 43; 57; 58]

Тема 8. Участь Міжнародної організації праці в системі міжнародно-правового захисту трудящих-мігрантів та членів їх сімей

Значення явища “трудова міграція” для розвитку трудових відносин у світі.

Співвідношення проблеми трудової міграції та принципу заборони будь-якої дискримінації у трудових відносинах. Зміст міжнарод-

но-правових актів ООН, спрямованих на захист трудящих-мігрантів. Характеристика Конвенцій Міжнародної організації праці щодо захисту трудящих мігрантів та членів їх сімей.

Література [20; 24; 31; 34]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Показники ефективності контрольного механізму МОП.
2. Значення контрольного механізму МОП для держав західної Європи.
3. Характеристика точки зору Г. Шварта щодо сутності контрольного механізму МОП.
4. Характеристика поглядів К. Сантейна стосовно особливостей контрольного механізму МОП.
5. Значення контрольного механізму МОП для забезпечення прав трудящих в державах СНД.
6. Характеристика поглядів Б. Н. Жаркова стосовно можливості запозичення контрольного механізму МОП іншими міжнародними організаціями.
7. Значення контрольного механізму МОП для забезпечення прав трудящих ТНК.
8. Роль контрольного механізму МОП в забезпеченні захисту трудових праввідносин в державах Азії.
9. Вплив Комітету ООН з прав людини на забезпечення дотримання соціально-економічних, в тому числі трудових прав людини.
10. Характеристика Конвенції ООН про ліквідацію усіх форм расової дискримінації від 7 березня 1966 р.
11. Значення Комісії ООН з прав людини для забезпечення дотримання прав трудящих.
12. Характеристика Конвенції ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації стосовно жінок від 1979 р.
13. Участь ЕКОСОП в системі захисту соціально-економічних, в тому числі трудових прав людини.
14. Механізм Конвенції ООН щодо захисту прав трудящих-мігрантів та членів їх сімей від 1990 р.
15. Стандарти ЄС в галузі прав трудящих.
16. Механізми забезпечення трудових прав індивідів в межах ЄС.

17. Історичні аспекти становлення трудового права в європейських державах.
18. Значення подій Другої світової війни для визнання прав трудящих в європейському співтоваристві.
19. Регіональні трудові стандарти в державах СНД.
20. Характеристика регіональних стандартів праці Ліги арабських держав.
21. Механізм забезпечення дотримання прав трудящих у державах СНД.
22. Характеристика стандартів праці в Співдружності Африканських держав.
23. Загальна характеристики новітніх тенденцій у нормотворчій діяльності МЛП.
24. Вплив процесу глобалізації на основні напрями нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці.
25. Вплив Декларації основних принципів і прав у сфері праці на забезпечення дотримання прав трудящих у країнах західної Європи.
26. Специфіка сучасної нормотворчої діяльності МОП, спрямованої на забезпечення ефективної зайнятості.
27. Специфіка нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці на сучасному етапі розвитку трудових правовідносин.
28. Нормотворча діяльність МОП в умовах існування ТНК.
29. Заходи, що вживаються МОП з метою забезпечення правового захисту членів сім'ї трудящих-мігрантів.
30. Обмеження, що застосовуються до трудящих-мігрантів в державі перебування відповідно до норм міжнародного трудового права.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття міжнародного трудового права.
2. Місце міжнародного трудового права в системі міжнародного права.
3. Предмет міжнародного трудового права.
4. Функції міжнародного трудового права.
5. Характеристика суб'єктів міжнародного трудового права.
6. Плюралістична наукова думка щодо місця міжнародного трудового права в системі міжнародного права.

7. Співвідношення міжнародного трудового права і міжнародного права захисту прав людини.
8. Пліуралістична наукова думка щодо місця міжнародного трудового права в системі міжнародного права.
9. Характеристика поглядів М. Ямпольської щодо сутності міжнародного трудового права та його місця в системі міжнародного права.
10. Поняття Міжнародної організації праці.
11. Структура Міжнародної організації праці.
12. Історичні передумови створення Міжнародної організації праці.
13. Характеристика Статусу МОП.
14. Функції Міжнародної організації праці.
15. Специфіка нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці.
16. Зміст та значення тристороннього принципу діяльності МОП.
17. Роль МОП у забезпеченні міжнародно-правового захисту трудящих в сучасних умовах суспільного розвитку.
18. Поняття контрольного механізму МОП.
19. Специфіка контрольного механізму МОП.
20. Зобов'язання держав-учасниць МОП, обумовлені особливостями контрольного механізму Організації.
21. Стан ефективності механізму контролю МОП щодо дотримання прав трудящих.
22. Порівняльно-правові аспекти контрольного механізму МОП та контрольного механізму Організації Об'єднаних Націй.
23. Наукова дискусія щодо можливості сприйняття контрольного механізму МОП іншими міжнародними організаціями.
24. Характеристика переваг та недоліків контрольного механізму МОП.
25. Участь ООН в системі міжнародно-правового захисту трудящих.
26. Зміст Міжнародного пакту про соціальні, економічні та культурні права та його значення для захисту трудових правовідносин.
27. Зміст положень Загальної Декларації прав людини щодо прав трудящих.
28. Значення Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про соціальні, економічні і культурні права.

29. Характеристика міжнародно-правових актів ООН, спрямованих на заборону будь-яких проявів дискримінації у сфері праці та зайнятості.
30. Характеристика системи універсальних стандартів праці.
31. Вплив ООН на забезпечення ефективної зайнятості інвалідів.
32. Участь ООН у боротьбі з дискримінацією у сфері праці.
33. Характеристика основних напрямів діяльності МОП, спрямованих на забезпечення захисту прав трудящих-мігрантів.
34. Передумови виникнення явища “трудова міграція”, виявлені експертами МОП.
35. Характеристика стану дотримання прав трудящих-мігрантів в державах СНД.
36. Реалізація програми ІРЕС в державах західної Європи.
37. Зміст поняття “небезпечна дитяча праця”.
38. Реалізація положень програми ІРЕС в державах СНД.
39. Передумови існування явища “дитяча праця”, виявлені експертами МОП.
40. Загальна характеристика новітніх тенденцій у нормотворчій діяльності МЛП.
41. Вплив процесу глобалізації на основні напрями нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці.
42. Вплив Декларації основних принципів і прав у сфері праці на забезпечення дотримання прав трудящих в країнах Західної Європи.
43. Специфіка сучасної нормотворчої діяльності МОП, спрямованої на забезпечення ефективної зайнятості.
44. Специфіка нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці на сучасному етапі розвитку трудових правовідносин.
45. Нормотворча діяльність МОП в умовах існування ТНК.
46. Показники ефективності контрольного механізму МОП.
47. Значення контрольного механізму МОП для держав Західної Європи.
48. Характеристика точки зору О. Сунгурова щодо сутності контрольного механізму МОП.
49. Характеристика поглядів М. Козюбри стосовно особливостей контрольного механізму МОП.
50. Значення контрольного механізму МОП для забезпечення прав трудящих в державах СНД.

51. Характеристика поглядів М. Мелкова стосовно можливості за-
позичення контрольного механізму МОП іншими міжнародни-
ми організаціями.
52. Значення контрольного механізму МОП для забезпечення прав
трудящих ТНК.
53. Роль контрольного механізму МОП в забезпеченні захисту тру-
дових праввідносин в державах Азії.
54. Характеристика системи міжнародно-правових актів МОП щодо
забезпечення ефективної зайнятості.
55. Вплив МОП на забезпечення права трудящих на асоціацію.
56. Конвенції МОП, спрямовані на забезпечення охорони праці.
57. Діяльність Міжнародної організації праці, спрямована на захист
трудоових прав жінок.
58. Участь Міжнародної організації праці в системі захисту трудо-
ових прав неповнолітніх.
59. Вплив МОП на стан захисту трудових прав інвалідів.
60. Взаємозв'язок міжнародного трудового права і міжнародного
права права людини.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Права человека* / Отв. ред. Е. А. Лукашова. — М., 1999. — С. 160.
2. *Права человека: Сб. международно-правовых документов.* —
Минск: Белфранс, 1999. — С. 5–27.
3. *Шварц Г.* Экономические и социальные права. // Российский
бюллетень по правам человека. — Вып. 6. — 1995. — С. 25.
4. *Давидова М.* Соціально-економічні права як критерій аналізу і
класифікації сучасних демократичних держав // Право України.
— 2001. — № 8. — С. 32–35.
5. *Всеобщая Декларация прав человека 10 декабря 1948 года* // *Международное право в документах.* — М., 1982.
6. *Социальные проблемы и права человека: Сб. материалов семина-
ра Московской Хельсинской группы.* — М., 1993. — Вып. 3.
7. *Эрнест Аметистов.* О социальной защищенности и свободе. —
Рукопись, 1987. — www.terralegis.org
8. *Сантейн Касс Р.* Против позитивных прав // Рос. Бюл. по правам
человека. — Вып. 6.

9. *Аметистов Э. М.* Международное право и труд. — М., 1982.
10. *Иванов С. А.* Сравнительное трудовое право. — М., 1987.
11. *Киселев И. Я.* Международное и сравнительное трудовое право. — М., 2001.
12. *Киселев И. Я.* Зарубежное трудовое право: Учеб. для вузов. — М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1998.
13. *Международные акты о правах человека: Сб. документов.* — М.: НОРМА-ИНФРА-М, 1998.
14. *Киселев И. Я.* Трудовое право стран Запада на рубеже XXI века // Государство и право. — 1996. — № 1.
15. *Богатыренко Э. С.* Новейшие тенденции в нормотворческой деятельности Международной организации труда // Труд за рубежом. — 2003. — № 3.
16. *Європейська соціальна хартія: Збірка договорів Ради Європи.* — К., Парламентське видавництво, 2000.
17. *Киселев И. Я.* Организация и деятельность трудовых судов: зарубежный опыт. — М., 1996.
18. *Малютина Н. Н.* Охрана материнства на производстве // Труд за рубежом. — 1999. — № 3.
19. *Каргалова М. В.* Занятость как высший приоритет социальной политики XXI века // Труд за рубежом. — 2003. — № 1.
20. *Степанец В. И.* Глобализация и ее влияние на рынок труда и занятость // Труд за рубежом. — 2004. — № 1.
21. *Иванов С. А.* Проблемы международного регулирования труда. — М., 1964.

Додаткова

22. *Мексиканские Соединенные Штаты. Конституция и законодательные акты / Под ред. О. А. Жидкова.* — М.: Прогресс, 1986. — С. 117.
23. *Устав Организации Объединенных Наций от 26 июля 1945 года // Международное право в документах.* — М., 1982.
24. *Всеобщая декларация прав человека от 10 декабря 1948 года // Международное право в документах.* — М., 1982.
25. *Конвенция № 153 о продолжительности рабочего времени и периода отдыха на дорожном транспорте от 27 июня 1979 года // Международная защита прав и свобод человека.* — М., 1990.
26. *Конвенция № 148 о защите трудящихся от профессионального риска, вызываемого загрязнением воздуха, шумом и вибрацией*

- на рабочих местах от 20 июня 1977 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
27. *Конвенция № 127* о максимальной нагрузке, допустимой для переноски одним трудящимся от 28 июня 1967 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
 28. *Конвенция № 115* о защите трудящихся от ионизирующей радиации от 22 июня 1960 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
 29. *Конвенция № 138* о минимальном возрасте при приеме на работу от 26 июня 1973 года // Международная защита прав и свобод человека. Сборник документов. — М., 1990.
 30. *Конвенция № 100* о равном вознаграждении мужчин и женщин за труд равной ценности от 29 июня 1951 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
 31. *Конвенция № 97* о трудящихся-мигрантах от 1 июля 1949 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
 32. *Конвенция № 105* об упразднении принудительного труда от 25 июня 1957 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
 33. *Конвенция № 132* об оплачиваемых отпусках от 24 июня 1970 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
 34. *Конвенция № 111* относительно дискриминации в области труда и занятий от 25 июня 1958 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
 35. *Конвенция № 98* относительно применения принципов права на организацию и заключение коллективных договоров от 1 июля 1949 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
 36. *Конвенция* о борьбе с дискриминацией в области образования от 14 декабря 1960 года // Международная защита прав и свобод человека. — М., 1990.
 37. *Конвенция* о защите прав культурных ценностей в случае вооруженного конфликта от 14 мая 1954 года // Международное право в документах. — М., 1982.
 38. *Международный пакт* об экономических, социальных и культурных правах от 16 декабря 1966 года // Права человека: Сб. нормативных документов. — М., 1990.

39. *Международная конвенция о ликвидации всех форм расовой дискриминации от 7 марта 1966 года // Международное право в документах. — М., 1982.*
40. *Конвенция о политике в области занятости от 9 июля 1964 года // СССР и международное сотрудничество в области прав человека. Документы и материалы. — М., 1989.*
41. *Конвенция об охране материнства от 28 июня 1952 года // СССР и международное сотрудничество в области прав человека. Документы и материалы. — М., 1989.*
42. *Конвенция о правах ребенка от 22 ноября 1989 года // Вестник МИД СССР. — 1990. — № 7.*
43. *Декларация прав ребенка от 20 ноября 1959 года // Международное право в документах. — М., 1982.*
44. *Декларация о принципах международного права, касающихся дружественных отношений и сотрудничества между государствами от 24 октября 1970 года // Международное право в документах. — М., 1982.*
45. *Конференция Объединенных Наций в Сан-Франциско: Сб. документов. — М., 1999.*
46. *Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основні галузі. — К., 2004.*
47. *Мюллерсон Р. А. Права человека: идеи, нормы, реальность. — М., 1991.*
48. *Рекомендация МОТ о максимальном грузе, допустимом для переноски одним трудящимся от 28 июня 1967 года // Международная защита прав и свобод человека: Сб. документов. — М., 1990.*
49. *Топорнин Б. Н. Декларация прав человека: новые подходы // Права человека: проблемы и перспективы. — М., 1990.*
50. *Коршунов Е. Н. Международная защита прав женщин. — М., 1975.*
51. *Манов Б. Г. ООН и содействие осуществлению соглашений о правах человека. — М., 1986.*
52. *Генеральная Ассамблея. Комитет по правам человека. Сорок четвертая сессия. Доп.40/А/44/40/.*
53. *Мюллерсон Р. Соотношение международного и национального права. — С. 126–127.*
54. *Вестник МИД СССР. — М., 1990. — № 7.*
55. *Жарков Б. Н. Профсоюзные права и их международно-правовая защита. — М., 1990.*

56. *Жарков Б. Н.* Коллективные договоры и классовая борьба пролетариата. — М., 1983.
57. *Звіт* про міжнародний досвід і кращу світову практику щодо запобігання та ліквідації дитячої праці. Упорядники: Зорина О'Донелл та Олена Петрашук. — К., 2002.
58. *Конвенція* МОП № 189 “Про зоборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці” від 17.06. 199 р. — www.kiev.rada.ua

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Міжнародне трудове право”	4
Зміст дисципліни “Міжнародне трудове право”	4
Теми контрольних робіт.....	7
Питання для самоконтролю	8
Список літератури	11

Відповідальний за випуск *А. Д. Везеренко*
Редактор *Л. С. Тоболіч*
Комп'ютерне верстання *Н. І. Нечипоренко*

Зам. № ВКЦ-3781

Підп. до друку 15.01.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 0,93. Обл.-вид. арк. 0,76. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*